

Summary

NEW FINDINGS OF *TEMNOTHORAX AFFINIS* IN THE ROER VALLEY

Temnothorax affinis is a rare ant species in the Netherlands. It was known to occur in only a few locations in the south of the province of Limburg, and these represent the most north-westerly locations in its entire distribution area. In 2013, this ant species was found in three nature reserves in the Roer Valley. The ants were collected by beating shrubs and tree branches, and it is proposed that this survey method should be employed more often by myrmecologists to learn more about the distribution of *T. affinis* in the Netherlands.

Literatuur

- BOER, P., 2010. Mieren van de Benelux. Stichting Jeugdbondsuitgeverij, 's Gravenland.
- DEKONINCK, W., F. VANKERKHOVEN & J.-P. MAELFAIT, 2003. First observations of *Leptothorax affinis* (Formicidae Hymenoptera) in Belgium. Bulletin de la Société Royale Belge d'Entomologie 139 (1-2):39-40.
- DEKONINCK, W., D. IGNACE, F. VANKERKHOVEN & P. WEGNEZ, 2012. Verspreidingsatlas van de mieren van België. Bulletin van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie 148 (2):95-186.
- FAUNA EUROPEA 2000-2013. Fauna Europaea version 2.6. <http://www.faunaeur.org>.
- LEFEBER, V., 1995. De bijen en een mier van Mergelgroeve 't Rooth bij Bemelen. Hymenoptera Aculeata: Apoidea en Formicidae. Natuurhistorisch Maandblad 84 (9):227-229.
- LOON, A.J. VAN, 2004. Formicidae - mieren. In: M. Reemer, A.J. van Loon & T.M.J. Peeters (red.), De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis/KNNV Uitgeverij/EIS-Nederland, Leiden/Utrecht:227-263.
- NOORDIJK, J., J.T. HERMANS & A.J. VAN LOON 2013. Terreinbeheer voor mieren (Hymenoptera: Formicidae) in het Nationaal Park De Meinweg. Natuurhistorisch Maandblad 102 (10):266-270.
- SEIFERT, B., 2007. Die Ameisen Mittel- und Nordeuropas. Lutra Verlags- und Vertriebsgesellschaft, Tauer.
- WEGNEZ, P., D. IGNACE, V. FICHEFET, M. HARDY, T. PLUME & M. TIMMERMAN, 2012. Fourmis de Wallonie (2003-2011). Publication du Département de l'Étude du milieu Naturel et Agricole << Série Fauna – Flore – Habitats >> no. 8, Gembloux.

BOEKBESPREKING

DAGVLINDERS IN VLAANDEREN Nieuwe kennis voor betere actie

DICK MAES, WOUTER VANREUSEL & HANS VAN DYCK, 2013. Uitgeverij Lannoo, Tielt. 542 pagina's. ISBN 978 94 014 0790 8. Gebrocheerd, full colour. Prijs € 39,90, verkrijgbaar bij <http://www.lannoo.be> of in de boekhandel.

Dagvlinders in Vlaanderen editie 2014 is een dikke pil, zelfs 60 pagina's dikker dan zijn voorganger uit 1999. Is er dan 14 jaar later zoveel meer te melden? Zijn er vlinders bijgekomen? Is de ecologische kennis van de soorten in Vlaanderen verbeterd? Met andere woorden, waarom is dit boek zo dik? Dat zijn de eerste vragen die door mijn hoofd schieten bij het zien van het lijvige werk. De vorige uitgave handelde vooral over de zorg om het uitsterven en achteruitgaan van soorten. Nu gaat het in een aantal gevallen beter en door klimaatverandering zijn er

zelfs nieuwe soorten opgedoken. Toch gaat het nog lang niet goed. Van de in Vlaanderen oorspronkelijk voorkomende soorten zijn er 19 verdwenen en zijn er 25 in meer of mindere mate bedreigd. De eerste editie zorgde wel voor vervolgonderzoek waardoor er meer gegevens, onder meer via het portaal [waarnemen.be](http://www.waarnemen.be), beschikbaar werden. Deze door gewone mensen verzamelde gegevens werden wetenschappelijk geanalyseerd om inzicht te krijgen in de toestand van de Vlaamse vlinders. Daardoor kwamen meer kennis en nieuwe inzichten beschikbaar die, zoals de subtitel vermeldt, worden gebruikt voor de instandhouding van dagvlinders in Vlaanderen. Het boek is ingedeeld in acht hoofdstukken, waarbij de soortbesprekingen bijna 200 pagina's in beslag nemen. Het eerste hoofdstuk gaat in op de plaats van dagvlinders in de samenleving en het dagvlinderonderzoek tussen 1999 en 2013. Hoofdstuk 2 bespreekt recente inzichten in de ecologie van dagvlinders; hierbij gaat het om het leefgebied, de invloed van milieuveranderingen hierop, functionele ecologische netwerken in het landschap en de impact van klimaatverandering. Door de inzet van computers kon een functionele habitatkaart van een gebied gemaakt worden waaruit duidelijk blijkt waar een bepaalde vlindersoort verwacht kan worden. Milieuproblemen als verarming, verandering in de waterhuishouding en het gebruik van bestrijdingsmiddelen, herbiciden en insecticiden hebben natuurlijk hun weerklink op de vlinderstand.

Hoofdstuk 3 Cijfers en trends is een zakelijk hoofdstuk dat ingaat op naamswijzigingen en indeling in groepen als standvlinder, trekvlinder, zwerver en dwaalgast. Ook komen hier enkele soorten aan bod die door menselijk toedoen in Vlaanderen zijn beland. In hoofdstuk 4, de toestand van dagvlinders in Vlaanderen, worden de veranderingen in soortenrijkdom, zeldzaamheid, temperatuur en soortensamenstelling, fenologie en trekgedrag. Ook komt de nieuwe IUCN-Rode Lijst aan bod, die een beeld geeft van de toestand van de dagvlinders op wereldschaal. De paragraaf over vlinderhotspots in Vlaanderen is natuurlijk echt iets voor een vlinderliefhebber om erop uit te trekken. Het lijvige hoofdstuk met de soortbesprekingen is het deel dat mij het meest interesseert. Hierin worden zowel de stand- als regelmatige trekvlinders uitgebreid besproken. Tevens is er aandacht voor inmiddels verdwenen soorten en twee te verwachten trekvlinders. In de soortbespreking komen ecologie (biotoop, vliegtijd in Vlaanderen, waardplanten en samen met de soort optredende vlindersoorten), verspreiding (zeldzaamheid 1991-2000 & 2000-2010, verspreiding sinds 1950), trend in de verspreiding, categorie op de Rode Lijst, prioriteit en kansen voor behoud, verwachte reactie op klimaatverandering (tot 2050) en beheeradviezen aan bod. De soortbeschrijvingen zijn geïllustreerd met prachtige kleurenfoto's van de dieren, verspreidingskaartjes, grafieken van achteruitgang en vliegtijd. De foto's van de leefgebieden worden verduidelijkt middels tekstblokken die

ingaan op verschillende aspecten van het biotoop. Op het einde volgt telkens een korte engelstalige samenvatting. De soortbeschrijvingen zijn overigens duidelijk beknopter dan in de eerste uitgave, zodat het bezit van beide boeken voor de echte liefhebber een pré is.

In hoofdstuk 6, Dagvlinders zonder grenzen, wordt de situatie in Wallonië en de omliggende landen summier besproken.

Hoofdstuk 7 heet actie voor dagvlinders en geeft praktische (voorbeelden van) tips over hoe je je beheer op dagvlinders kunt richten. Zo komt het Gentiaanblauwtje aan bod langs de Zwarte Beek bij Koersel en in het Hageven op de Nederlands-Belgische grens. Niet alleen natuurgebieden kunnen voor vlinders beheerd worden; er worden ook tips gegeven hoe tuinen, landbouwgebieden, industrieterreinen, steden of wegbermen aantrekkelijker gemaakt kunnen worden voor de gevleugelde vrienden. Opvallend is het laatste hoofdstuk dat het boek afsluit met 36 actiepunten waarbij de vlinderstand gebaat is. Concluderend hebben de auteurs met dit boek een gedegen werk neergezet met voor elk wat wils. Er is zowel op eenvoudige wijze informatie te halen over de verspreiding van de soort, terwijl men evengoed kan genieten van de prachtige illustraties. Daarnaast zijn er echter ook wetenschappelijk onderbouwde paragrafen die diep op de materie ingaan. Zelfs diegenen die op praktische wijze met vlinders aan de slag wilt kan met dit werk uit de voeten.

OLAF OP DEN KAMP